

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

דף מא.

א. אין מבקרין לא חול' מעיים ולא חול' העין ולא מחושי הראש

אין מבקרים את מי שיש לו חולי מעיים או חולי העין או מיחושי הראש¹, שהביקור קשה להם, וכן לא יבקר חולה שהדבור קשה לו, אלא יכנס בבית החיצון וישאל וידרוש בשלומו, ויבדוק אם צריכים לכבד ולרבץ בפניו וכיוצא בו, וישמע את צערו ויבקש עליו רחמים².

דף מא:

ב. מרפאהו בחנם אבל לא בשכר ... רפואת נפש גופו רפואת ממוז בהמתו ... אבל אומר לו סם פלוני יפה לה סם פלוני רע לה

כבר התבאר לעיל דף לפ. שראובן³ שאסר הנאתו⁴ על שמעון וחלה שמעון, וראובן הוא רופא, אם אין דרך ליתן שכר לרופא יכול לרפאותו אפילו בידים ולעשות פעולות רפואיות על גופו, ואפילו למרחו במשחות או להכניס תרופות וכדומה לגופו דרך פיו או דרך הורידים וכדומה ובלבד שלא יהיו של הרופא⁵. ואפילו אם יש רופא אחר שירפאנו, מותר, שהרי עושה מצוה, ולא מן הכל אדם זוכה להתרפאות,

¹ רמב"ם אבל יד ה, שו"ע ונו"כ שלה ח.

² רמב"ן בתורת האדם שער המיחוש, טוש"ע שם.

³ שו"ע ונו"כ יו"ד רכא ד

⁴ בגמרא איתא בלשון שאסר נכסיו ואם כן למדנו שאף אם אומר הנאת ממוני עליך אסור ליהנות גם מגופו כמו כאן. ט"ז שם טז

⁵ ומותר לו לשום הרפואה על גופו או לתוך פיו בידיו דאיהו מצוה קעביד ומיהו בעינן שהסמנים יהיו של המודר אבל שהמדיר יתן לו סממניו ממש כיון דיהיב ליה מיד ליד אסור [ר"ן מא ע"ב] אבל כשהם של המודר התירו לו לשום גם בידיו דלא מיחשבא הנאה כל כך מה שמשים בידיו ועצם הרפואה פשיטא דלא שייך בה הנאה גשמית והוא מצוה קעביד ופשוט הוא דמיירא אף בחולה שאין בו סכנה דאם יש סכנה הרי הותרו בעדו כל האיסורים. ערוך השולחן שם סעיף ל

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

ואם דרך ליתן שכר לרופא לא ירפאנו בחנם שהרי נהנה בכך שאינו צריך לשלם שכרו. אולם בשכר יכול לרפאותו לכו"ע אפילו יש רופא אחר, מטעם שלא מן הכל אדם זוכה להתרפאות והרי זו מצוה אפילו בנטילת שכר.

אולם אם הוא וטרינר לא ירפא לבהמתו ואפילו אינו וטרינר ואין דרך ליתן שכר לרפאות לא ירפא, שהרי מכל מקום מהנהו ברפואת בהמתו ולא מצוה קעביר.

אולם יכול לומר לו סם פלוני יפה לה, והוא לא יתעסק בכך אלא אחר, ומה שתתפא על ידי שגלה הסם אין זה הנאה שהנאה ממילא באה, ואם אין אחר יכול לעשות הרפואה בסם שגילה, והבהמה תמות אם לא יעשנה, מותר המדיר לעשותה⁶ שהרי זה כמחזיר אבדה ומצוה קעביר. ויש אומרים שאם אין שם אחר שיכול לרפאותה אפילו אינה בספק שתמות מותר לזה לרפאותה, שהרי גם כן הוא בכלל מחזיר אבדה ומצוה קעביר.

ג. ולא ישן עמו במטה ... גדולה בימות הגשמים וקטנה

בימות החמה מותר

ראובן שאסר הנאתו על שמעון⁷, יכול לישן עמו במטה אחת בימות החמה, שאין גוף נהנה מן הגוף. אבל לא בימות הגשמים, מפני שהוא מהנהו⁸. ובגדולה, מותר בין בימות החמה בין בימות הגשמים.

ד. רוחץ עמו באמבטי גדולה ומזיע עמו בקטנה אבל מיסב עמו על המטה ואוכל עמו על השולחן אבל לא מן התמחוי אבל אוכל הוא מן התמחוי החוזר

⁶ ובלבד שיהיה הסם מבעל בהמה. ב"י. ט"ז שם כב

⁷ שו"ע ונו"כ שם ה

⁸ שהגוף נהנה מהגוף בימות הגשמים. ש"ך שם לא

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

ראובן שאסר הנאתו על שמעון⁹, רוחץ עמו באמבטי גדולה אבל לא בקטנה, מפני שמהנהו במה שמגביה עליו המים, ומזיע עמו אף בקטנה, שבזיעה אין תוספות חום אף בקטנה¹⁰.

ומיסב עמו במטה, אפילו במטה קטנה, ואין חוששים שמא ישן אצלו.

ואוכל עמו על השולחן אפילו זה בשר וזה חלב¹¹ ואין חוששין שמא יאכל עמו, שכיוון שהדירו מסתמא שונאין זה את זה ואין אוכלין יחד¹². אבל לא יאכלו בקערה, שמא יאכל מחלקו. ואם דרך שבעל הבית חוזר וממלא הקערה לאחר שאכלו כל מה שהיה בו עד שכולם יאכלו כל שבעם, מותר, שאין שייך לומר שמא זה יאכל חלקו של זה, שהרי כולם יאכלו כל שבעם.

וכן אם היה תחלה הרבה בקערה עד שודאי לא יאכלו הכל כי יאכלו וישבעו וייתירו, גם זה מותר¹³.

ה. לא יאכל עמו מן האבוס שלפני הפועלים ולא יעשה עמו

באומן ... עושה והוא ברחוק ממנו ... קרוב דקא מרפי

לה לארעא קמיה

אם היו¹⁴ שניהם חופרים בכרם ביחד לא יחפרו בשורה הקרובה לו, מפני שמהנהו שמרפה הקרקע לפניו, ונוח לו לחרוש אחריו¹⁵, אבל ברחוק ממנו מותר.

⁹ שו"ע ונו"כ שם ה

¹⁰ ש"ך שם לב

¹¹ מדברי הרא"ש שהביא הש"ך בפח ס"ק ב' מבואר דאם נדרו הנאה זה זה מותרים לאכול בשר וגבינה ששונאים זה את זה ע"ש וכ"כ הפמ"ג. פתחי תשובה יורה דעה סימן פח ג, ועיין יד יהודה שם ה שאסר

¹² בשונה מדין אכסנאים שאוכלים זה גבינה וזה בשר בשולחן אחד שצריכים היכר אם מכירים זה את זה אפילו מקפידים כמבואר בס"י פח

¹³ ש"ך שם לד

¹⁴ שו"ע ונו"כ שם

¹⁵ ש"ך שם לב